



КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ: ТРЕБА ЗНАТИ!

**2025
ІРПІНЬ**



ЧИ ІСНУЄ ЖИТТЯ БЕЗ РИЗИКІВ?

Як ви вважаєте, що таке «ризик»?



ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «РИЗИК»

РИЗИК — ймовірність виникнення подій, які можуть вплинути на досягнення стратегічних і бізнес цілей.

РИЗИК — вплив невизначеності на цілі.



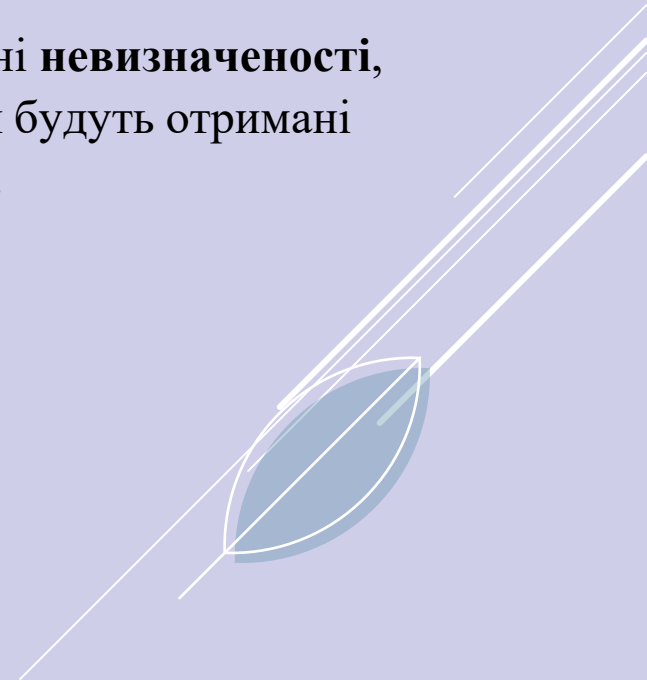
ЩО Ж ТАКЕ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ?

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ – це культура, засоби й практики, які організація застосовує для зменшення ризику в ході досягнення цілей.



УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ - це систематичний процес управління цілями організації з урахуванням **невизначеності**.

Чим краще будуть опрацьовані **невизначеності**, тим більш передбачуваними будуть отримані результати.



УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ – ЦЕ НЕ ГАРАНТІЯ, ЩО *ПЕВНІ РИЗИКИ* БУДУТЬ **ТОЧНО** ПІД КОНТРОЛЕМ.

ПОЯСНЮЄМО ПРОСТИМИ СЛОВАМИ

Уявіть, що ви плануєте подорож. Ваша **ціль** — дістатися до місця призначення безпечно і вчасно. Але є **невизначеність** (ризик): може зламатися машина 🚗, може бути погана погода ☁️, тощо.

Управління ризиками — це як підготовка до цієї подорожі, щоб, навіть якщо щось піде не так, ви все одно досягли своєї цілі (або хоча б мінімізували втрати).

1. **Визначення ризиків:** Ви думаєте про все, що може піти не так. (Тьмяні фари, старі шини, відсутність навігатора.)
2. **Оцінка ризиків:** Ви **вирішуєте**, які ризики найбільші та найімовірніші. (Можливість зламатися *вища*, ніж можливість поганої погоди.)
3. **Реагування на ризики (Контроль):** Ви дієте:
 - **Уникнення:** Берете квиток на поїзд замість машини, якщо боїтеся поломки.
 - **Зменшення:** Перевіряєте машину на СТО, берете запасне колесо.
 - **Передача:** Купуєте страховку (нехай страхова оплатить ремонт).
 - **Прийняття:** Вирішуєте, що ризик застрягти в невеликому заторі — це нормально, і нічого не робите.

Чому це не гарантія?

Управління ризиками — це не чарівна паличка ✨. Воно допомагає вам бути готовим і зменшує ймовірність біди, але воно **не може усунути всю невизначеність**. Наприклад, ви можете перевірити машину, але все одно може трапитися аварія, спричинена кимось іншим.

Головна ідея: Це систематичний процес, який — допомагає організації **приймати кращі рішення**, знаючи про можливі "підводні камені" і маючи план "Б". Це **підвищує шанси на успіх**, але **не гарантує** його.

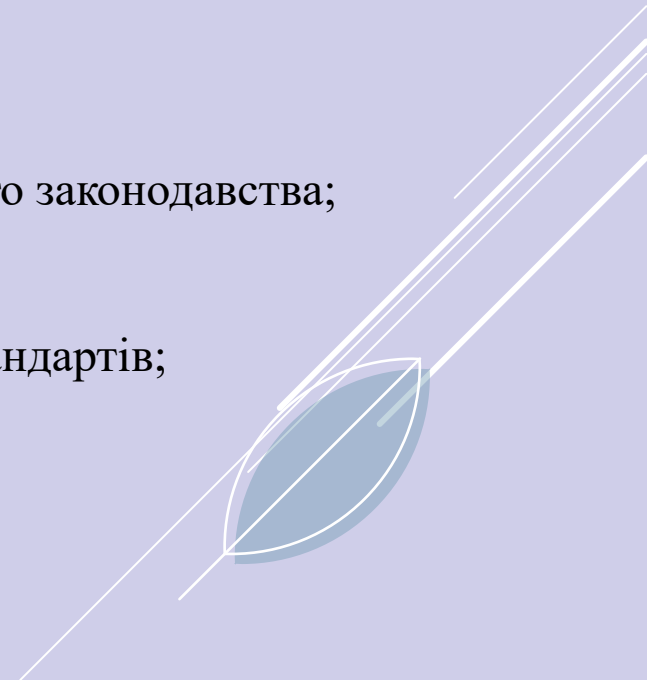
СИНХРОНІЗУЄМО ПОНЯТТЯ

УПРАВЛІННЯ КОРУПЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ – цілеспрямована, скоординована діяльність організації з виявлення, усунення, мінімізації корупційних ризиків у своїй діяльності.



ПЕРЕВАГИ УПРАВЛІННЯ КОРУПЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ

- ✓ зміцнення довіри;
- ✓ позитивна репутація;
- ✓ дотримання антикорупційного законодавства;
- ✓ дотримання міжнародних стандартів;
- ✓ безпека.



ІНТЕГРАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

У ПРОЦЕСИ ОРГАНІЗАЦІЇ



Інтеграція управління ризиками в діяльність організації являє собою динамічний та ітеративний (повторюваний) процес, який має бути адаптований до встановленої мети (місії), цілей, завдань та корпоративної культури в організації.

Управління ризиками повинно бути частиною управління, лідерства та цінностей, стратегії, завдань та операційної діяльності організації, **а не існувати окремо від них.**

Для успішного досягнення організацією своєї мети (місії), цілей та виконання завдань необхідно враховувати ризики **на всіх етапах своєї діяльності.**



ІНТЕГРАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

У ПРОЦЕСИ ОРГАНІЗАЦІЇ

З практичної точки зору діяльність з управління ризиками:

- ✓ не повинна розглядатися як окремий процес, що існує незалежно та відокремлено від механізму управління, прийняття управлінських рішень, розподілу ресурсів, встановлення повноважень і відповідальності її працівників;
- ✓ має здійснюватися **на всіх рівнях** в установі.

Діяльність з управління ризиками здійснюється керівництвом організації та всіма її працівниками під час реалізації своїх повноважень. Керівники та інші працівники структурних підрозділів, відповідальні за планування діяльності об'єднання, організацію роботи, управління бюджетними коштами, ведення бухгалтерського обліку та складання звітності - всі вони відіграють свою роль у створенні середовища для ефективного управління ризиками.



НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

стаття 61 Закону України "Про запобігання корупції":

Керівник, засновники (учасники) юридичної особи **забезпечують регулярну оцінку корупційних ризиків у її діяльності** і здійснюють відповідні антикорупційні заходи. Для виявлення та усунення корупційних ризиків у діяльності юридичної особи можуть залучатися незалежні експерти, зокрема для проведення аудиту.

СУБ'ЄКТИ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ

Керівник організації;

Уповноважений – координатор процесу управління корупційними ризиками;

Робоча група – оцінювання корупційних ризиків та підготовка заходів впливу на корупційні ризики;

Керівники структурних підрозділів організації;

Працівники організації;

Зовнішні заінтересовані сторони.



ЗАВДАННЯ УПОВНОВАЖЕНОГО В УПРАВЛІННІ КОРУПЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ



До завдань уповноважених належать:

- ✓ організація роботи з оцінки корупційних ризиків у діяльності установи, підготовки заходів щодо їх усунення, внесення керівнику установи відповідних пропозицій;

- ✓ координація взаємодії учасників процесу управління корупційними ризиками;

- ✓ забезпечення залучення внутрішніх та зовнішніх заінтересованих сторін до процесу управління корупційними ризиками, у тому числі до складу робочої групи;

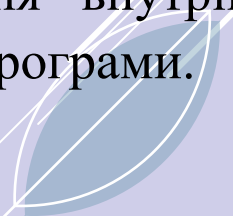
організація діяльності робочої групи:

- ✓ надання пропозицій керівнику організації щодо персонального складу робочої групи;
- ✓ здійснення підготовки засідань робочої групи;
- ✓ забезпечення ведення протоколів засідань робочої групи;
- ✓ забезпечення обміну інформацією між членами робочої групи.

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
(Мінекономіки) НАКАЗ 31 грудня 2021 року
№ 1193 "Про затвердження професійного стандарту
"Уповноважений з антикорупційної діяльності"

ЗАВДАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІЗАЦІЇ В УПРАВЛІННІ КОРУПЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ:

- ✓ дотримання антикорупційної політики організації, антикорупційної програми під час виконання посадових обов'язків;
- ✓ надання членам робочої групи достовірної інформації стосовно середовища організації, корупційних ризиків у її діяльності;
- ✓ участь у опитуваннях (анкетуваннях), інтерв'юваннях;
- ✓ надання пропозицій щодо вдосконалення антикорупційної політики організації, антикорупційної програми;
- ✓ повідомлення в установленому законодавством порядку про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, недотримання внутрішніми заінтересованими сторонами антикорупційної політики організації, антикорупційної програми.



ДОСЛІДЖЕННЯ СЕРЕДОВИЩА ОРГАНІЗАЦІЇ

- ✓ *Внутрішніми факторами середовища організації є:*
 - ✓ активи організації;
 - ✓ завдання, функції та повноваження організації, процеси прийняття рішень, що відбуваються або будуть відбуватися у плановому періоді;
 - ✓ культура організації;
 - ✓ договірні та інші відносини і зобов'язання, які існують всередині організації, включаючи її територіальні органи, а також між організацією та юридичними особами, які належать до сфери її управління;
 - ✓ система управління організацією, її організаційна структура;
 - ✓ стратегії, політики та стандарти діяльності організації;
 - ✓ інші внутрішні фактори середовища організації.
- ✓ *Зовнішніми факторами середовища організації є:*
 - ✓ взаємозв'язки між зовнішніми заінтересованими сторонами та організацією, зокрема: договірні відносини, у тому числі потенційні, що можуть виникнути між організацією та зовнішніми заінтересованими сторонами;
 - ✓ взаємодія організації з державними органами та органами місцевого самоврядування, іншими суб'єктами, в тому числі тими, які організація спрямовує, координує, контролює, яким підпорядкована, делегувала повноваження або делеговані повноваження яких виконує;
 - ✓ взаємодія організації з юридичними та фізичними особами;
 - ✓ взаємодія організації з суб'єктами міжнародного права (наприклад, міжнародними організаціями, їх структурними підрозділами та працівниками, іншими особами, уповноваженими такими організаціями діяти від їх імені).

СИНХРОНІЗУЄМО ПОНЯТТЯ

УПРАВЛІННЯ КОРУПЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ – цілеспрямована, скоординована діяльність організації з виявлення, усунення, мінімізації корупційних ризиків у своїй діяльності.

ВАЖЛИВА ТЕЗА (в контексті управління корупційними ризиками) - *велика кількість ідентифікованих в організації корупційних ризиків не є показником її корумпованості.*



СИНХРОНІЗУЄМО ПОНЯТТЯ

КОРУПЦІЙНИЙ РИЗИК –

імовірність вчинення *корупційного* або *пов'язаного з корупцією правопорушення*, що негативно вплине на діяльність організації.

КОРУПЦІЙНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ –

діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНЕ З КОРУПЦІЄЮ –

діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

КОРУПЦІЯ –

це використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

ПОНЯТТЯ ПРАВОПОРУШЕННЯ

ДО КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НАЛЕЖАТЬ:

Корупційні кримінальні правопорушення, визначені статтями Кримінального кодексу України:

210 - нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням;

354 – підкуп працівника підприємства, установи чи організації;

364 – зловживання владою або службовим становищем;

364-1 – зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми;

365-2 – зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги;

368 – прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою;

368-3 – підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми;

368-4 – підкуп особи, яка надає публічні послуги;

368-5 – незаконне збагачення;

369 – пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі;

369-2 – зловживання впливом.



ПОНЯТТЯ ПРАВОПОРУШЕННЯ

ДО ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З КОРУПЦІЄЮ НАЛЕЖАТЬ:

Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, визначені статтями Кодексу України про адміністративні правопорушення:

172-4 – порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності;

172-5 – порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків;

172-6 – порушення вимог фінансового контролю (несвоєчасне подання без поважних причин декларації; неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані);

172-7 – порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;

172-8 – незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень;

172-8-1 – порушення встановлених законом обмежень після припинення повноважень члена Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг; 172-9 – невжиття заходів щодо протидії корупції;

172-9-1 – порушення заборони розміщення ставок на спорт, пов'язаних з маніпулюванням офіційним спортивним змаганням;

172-9-2 – порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля.

188-46 – передбачає адміністративну відповідальність за невиконання законних вимог (приписів) Національного агентства з питань запобігання корупції щодо усунення порушень законодавства про запобігання і протидію корупції, ненадання інформації, документів, а також порушення встановлених законодавством строків їх надання, надання завідомо недостовірної інформації або не у повному обсязі. Така відповідальність виникає за порушення вимог, передбачених ст.ст. 12, 13 та 60 Закону. Таким чином, ст. 188-46 КУпАП передбачає відповідальність за “правопорушення, пов'язане з корупцією” в розумінні Закону.

ПОНЯТТЯ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Корупційні кримінальні правопорушення (за умови вчинення шляхом зловживання службовим становищем), визначені статтями Кримінального кодексу України:

191 – привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем;

262 – викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом зловживанням службовим становищем;

308 – викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом зловживання службовим становищем;

312 – викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом зловживання службовим становищем;

313 – викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням;

320 – порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів;

357 – викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом зловживання службовим становищем або їх пошкодження;

410 – викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом зловживання службовим становищем.

ПОНЯТТЯ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією, визначені у примітці до ст. 45 Кримінального кодексу України:

366-2 – декларування недостовірної інформації (умисне внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 500 прожиткових мінімумів для працездатних осіб);

366-3 – умисне неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

.



КЛЮЧОВІ МЕСЕДЖІ

Корупційні ризики можуть виникати на всіх рівнях організації та в будь-яких процесах. Необхідно вміти їх виявляти і розпізнавати слабкі місця у внутрішніх процесах.

Управління ризиками - це про циклічність, а не успіх з першого разу.

—

